

בירורים בהלכה גי'ת (ח)

קבלת מצוות חלקית

שקבלת מצוות כזו כן מועילה היא מדברי רבינו גרשום שם, שכתב שהסיבה שלא ניתן לקבל מצוות באופן זה היא, משום החשש שמא גם את שאר המצוות לא יקיים, משמע שזהו 'חשש צדדי' ולא מהותי בעצם הגיור). ושמה יש לומר, שעצם העובדה שמקבל על עצמו את המצוות בכללותם, למעט מצוה אחת, מלמדת על כך שבאמת רוצה לקבל את כל המצוות, אלא שמצווה מסוימת קשה לו לקיים, וכיוון שכך אין בזה פגם בעצם הקבלה (ואולי הלל הבין שכוונת הגר היא כזו, שרוצה לקיים אלא שלא מאמין 'לגמרי', וצריך עוד 'דחיפה ועידוד', ועיי"ש ברש"ש שכתב שלא היה כופר, אלא לא מאמין).

סברא דומה לזה, מצאנו בדברי האחיעזר (שם) שסבר שמי שמקבל מצוות, אבל אומר, או שמשמע מדבריו, שעתיד לעבור על אחת המצוות לתיאבון – אין בזה פגם בעצם הקבלה (משא"כ אם ברור שלא יקיים את כל המצוות), ונראה כנ"ל, שסו"ס רוצה לקיים אלא שאומר לא יעמוד בזה כי יצרו תוקפו (ולא גרע מכל יהודי). אמנם, הדבר אברהם (ג, כח) חלק על דבריו, דסו"ס אינו מקיים, וא"כ אין זו קבלה.

צד נוסף להקל כתב האגרות משה (יו"ד ג, קו) באישה שרוצה להתגייר, אבל אינה רוצה לקבל תלבושת נשים הצנועות, שייתכן שכיוון שהיא חושבת שהלכה זו של צניעות היא חומרא בעלמא, שלצערנו יש רבות מבנות ישראל שלא לבושות בצניעות, ומשום כך יש לומר שהרי זה כגר שלא יודע את כל ההלכות שגירותו גירות.

עוד כתב (שם ס"י קח), שבמקום שמקבל מצוות, אבל אומר לבית הדין שלא יוכל לעמוד בניסיון באיסור של יהרג ואל יעבור – עדיין קבלתו קבלה (ולא גרע מעמ"י במעמד הר סיני, דמי יימר שכאו"א שקיבל את המצוות ידע שיעמוד בנסיון), וכן אם אומר שיעבור על איסור במקרה של אונס ממון. ונראה שסו"ס כיוון שקיבל עליו כל המצוות במצב הרגיל, אף שבמצבי אונס לא יקיים אין בזה פגם של קבלת המצוות, והסברא כנ"ל, שסו"ס רוצה לקיים, אלא שבמקום אונס ייתכן שלא יעבור, ולא גרע מכל יהודי..

שבוע שעבר ראינו, שלמרבת הפוסקים, קבלת מצוות מעכבת בגירות, ופירושה הכוונה לקיים את המצוות שבהם מצווים בני ישראל, ועל אף שאיננו יודע עדיין מהם כל המצוות. שהרי הגמ' אומרת, שמודיעים לו רק 'מקצת מצוות' (וקבלתו היא בבחינת 'נעשה ונשמע' (עי' מלילות ב' בשם הגרז"ן).

הגמרא (בכורות ל, ב) אומרת: "עובד כוכבים שבא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו, ר' יוסי בר' יהודה אומר: אפי' דקדוק אחד מדברי סופרים". ובטעם הדבר נראה, שאי אפשרות של יהודי שיהיה חייב רק בחלק מתורה ומצוות (משמעות הביאור הלכה או"ח ס"י שד, ועיי"ש שלדעת המג"א תתכן אפשרות כזו, אלא שאינו נחשב יהודי, ואולי זוהי מעין הרחבה של 'גר תושב'). אמנם, אחרונים רבים דנו, האם גם בדיעבד גירות כזו אינה חלה, או שרק לכתחילה, אבל בדיעבד אפי' לא קיבל עליו את כל המצוות הרי זו גירות (בית יצחק ח"ב יו"ד ס"י ק הסתפק בזה וייתכן שנוטה יותר שהגירות מועילה בדיעבד, ועי' אחיעזר ח"ג ס"י כו, דמשמעותו דלא מהני בדיעבד, ובתשובת האג"מ יש סתירות שונות, בדבריו ביו"ד ח"ג ס"י קו משמע שבדיעבד מועיל אבל בס"י קח משמע שאינו מועיל, ועיי"ע משיב דבר ח"ה ס' מה).

האחרונים הוכיחו שגירות כזו מועילה בדיעבד, מהמעשה אודות הלל הזקן, שקיבל גר שלא האמין בתורה שבעל פה (שבת לא). רש"י הסביר, ששמאי הזקן לא קיבלו, משום שזהו גר שלא קיבל על עצמו את כל התורה, אך הלל הסכים לקבלו כיוון שהיה בטוח לבסוף יאמין. משמע שסבר שדין זה הוא רק לכתחילה, אבל בדיעבד הגיור מועיל, ובמקרה כזה שהניח שלבסוף יאמין בכל ליבו, סבר שיש שניתן לקבלו אפי' לכתחילה.

ובטעם הדבר שגירות זו מועילה בדיעבד, אפשר לומר שהרי זה כמו מתנה על מה שכתוב בתורה, שתנאו בטל, והמעשה שעושה קיים. כלומר, כיוון שעושה את מעשה הגירות, אין בכוחו להתנות על קבלת המצוות שתהיה חלקית (אג"מ שם העלה אפשרות כזו, ועי' נזיר יא, א בדעת חכמים שזו ע"מ שלא אטמא למתים הרי זה כמתנה ע"מ שכתוב בתורה ותנאו בטל והרי הוא נזיר) אולם טעם זה צ"ע, שאם קבלת מצוות מעכבת, מה בכך שתנאו לא קיים, הלא סו"ס התכוון שלא לקבל את כל המצוות (ונראה שיסוד לסברא